

Силабус дисципліни «Фінанси»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ · 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

150 годин · 5 кредитів ЄКТС · 5 змістовних модулів

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Фінанси

Спеціальність: **D1** Облік і оподаткування; **071** Облік і оподаткування; **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Бакалавр / Фаховий молодший бакалавр

150

Годин

загальний обсяг дисципліни

5

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

5

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у фінансовому контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати фінансові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час аналізу кейсів, обговорення фінансових ситуацій і спільного пошуку рішень. - аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію у сфері фінансів; - виділяти головне та узагальнювати результати фінансового аналізу; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності фінансів, їх функцій та ролі у розподільних відносинах і фінансовій системі держави. Знання принципів побудови фінансової системи України, механізмів бюджетної та податкової політики, організації державного кредиту, місцевих фінансів та соціальних позабюджетних фондів. Здатність аналізувати фінансові показники суб'єктів господарювання: грошові потоки, прибуток, рентабельність, фінансову стійкість, ліквідність. Знання основ функціонування фінансового та страхового ринків, фінансового менеджменту та міжнародних фінансів в умовах ринкової економіки. - оцінювати фінансовий стан суб'єктів господарювання за ключовими показниками; - визначати роль і функції фінансів у національній економіці; - характеризувати структуру та ланки фінансової системи України; - орієнтуватися в основах бюджетної, податкової та кредитно-грошової політики; - пояснювати механізм функціонування фінансового і страхового ринків.	Результати навчання Пояснювати сутність фінансових категорій та явищ: фінансова система, бюджет, податки, державний кредит, місцеві фінанси, страхування, фінансовий ринок, фінансовий менеджмент та міжнародні фінанси. Аналізувати основні показники фінансової діяльності суб'єктів господарювання для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування. Характеризувати бюджетну систему та бюджетний процес, податкову систему і механізм оподаткування; застосовувати методи оцінки ефективності фінансової діяльності, визначати основні тенденції та робити висновки щодо фінансової стійкості. Орієнтуватися у нормативно-правовій базі у сфері фінансів. - пояснювати фінансовий зміст ключових термінів і категорій; - аналізувати структуру і динаміку доходів та видатків бюджету; - визначати показники фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності; - застосовувати базові методи оцінки фінансових результатів; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих фінансових рішень.
--	--	--

Теоретичні основи фінансів та фінансова система

Тема 1.1

Сутність і функції фінансів.

Предмет фінансової науки, природа та ознаки фінансів, функції фінансів (розподільна, контрольна), взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Тема 1.2

Фінансова система України:

склад, структура та характеристика ланок фінансової системи. Сфери і ланки фінансових відносин, взаємозв'язок між ланками фінансової системи.

Тема 1.3

Фінансова політика та фінансовий механізм. Зміст та завдання фінансової політики держави, фінансовий механізм та його елементи, управління фінансами і фінансовий контроль.

Державні фінанси: бюджет та податкова система

Тема 2.1

Бюджетна система України. Державний бюджет: доходи, видатки, бюджетний дефіцит та джерела його фінансування. Бюджетний процес та його стадії.

Тема 2.2

Податкова система України. Сутність та функції податків, класифікація податків, система оподаткування, основні загальнодержавні та місцеві податки і збори.

Тема 2.3

Місцеві фінанси. Місцеві бюджети: доходи і видатки, міжбюджетні трансферти, бюджетне вирівнювання, роль місцевих фінансів у розвитку територій.

Тема 2.4

Державний кредит і державний борг. Сутність та форми державного кредиту, управління державним боргом, вплив державних запозичень на фінансову стабільність.

Фінанси суб'єктів господарювання та соціальне страхування

Тема 3.1

Фінанси підприємств: сутність, принципи організації, грошові потоки, формування і розподіл прибутку, показники фінансового стану підприємства.

Тема 3.2

Оподаткування підприємств. Механізм нарахування та сплати основних податків суб'єктами господарювання: ПДВ, податок на прибуток, ЄСВ, місцеві податки.

Тема 3.3

Соціальні позабюджетні фонди та соціальне страхування. Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування, їх доходи, видатки та роль у соціальному захисті населення.

Тема 3.4

Фінанси домогосподарств. Доходи та витрати домогосподарств, заощадження та їх роль у формуванні фінансових ресурсів, фінансова грамотність населення.

Фінансовий та страховий ринки

Тема 4.1

Фінансовий ринок: сутність, структура і функції. Грошовий ринок, ринок капіталів, ринок цінних паперів (фондовий ринок): учасники, інструменти, механізм функціонування.

Тема 4.2

Банківська система та кредитний ринок. Структура банківської системи України, функції НБУ та комерційних банків, банківські операції, кредит та його форми.

Тема 4.3

Страховий ринок. Сутність та функції страхування, класифікація видів страхування, страховий ринок України: учасники, регулювання, основні показники розвитку.

Фінансовий менеджмент та міжнародні фінанси

Тема 5.1

Фінансовий менеджмент: сутність, мета та функції. Управління активами, пасивами та грошовими потоками підприємства, оцінка вартості капіталу.

Тема 5.2

Фінансове планування та бюджетування. Фінансова стратегія підприємства, методи фінансового планування, фінансова безпека суб'єктів господарювання.

Тема 5.3

Міжнародні фінанси. Валютна система та валютний ринок, міжнародний рух капіталу, міжнародні фінансові організації (МВФ, Світовий банк, ЄБРР), фінансова глобалізація.

Тема 5.4

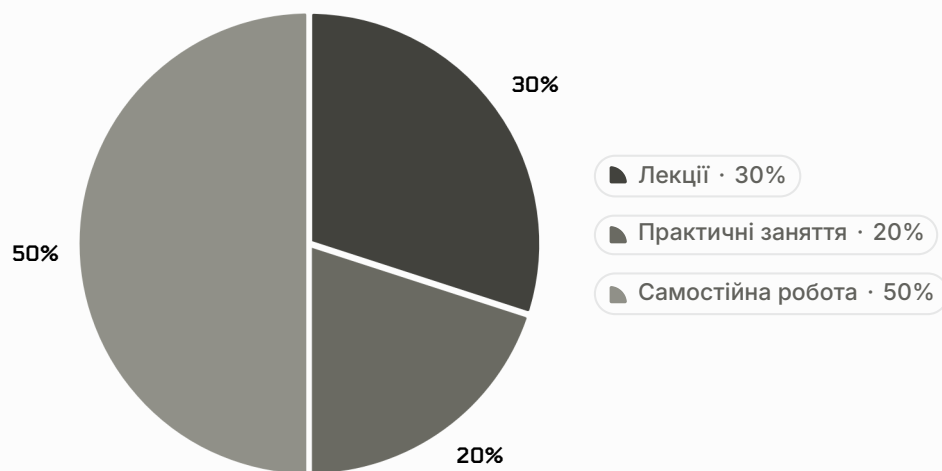
Фінансова безпека держави та фінансова стійкість в умовах воєнного часу. Індикатори фінансової безпеки, антикризове фінансове управління, відновлення фінансової системи України.

Розподіл навчального часу – 150 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Сутність і функції фінансів	3	2	5
	Тема 1.2 – Фінансова система	3	2	5
	Тема 1.3 – Фінансова політика та механізм	3	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Бюджетна система	4	2	6
	Тема 2.2 – Податкова система	4	3	6
	Тема 2.3 – Місцеві фінанси	3	2	5
	Тема 2.4 – Державний кредит і борг	3	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Фінанси підприємств	4	3	6
	Тема 3.2 – Оподаткування підприємств	4	3	6
	Тема 3.3 – Соціальні фонди та страхування	3	2	5
	Тема 3.4 – Фінанси домогосподарств	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 – Фінансовий ринок	3	2	6
	Тема 4.2 – Банківська система та кредит	3	2	6
	Тема 4.3 – Страховий ринок	3	1	5
Модуль 5	Тема 5.1 – Фінансовий менеджмент	3	1	4
	Тема 5.2 – Фінансове планування	3	1	4
	Тема 5.3 – Міжнародні фінанси	3	1	4
	Тема 5.4 – Фінансова безпека держави	2	1	4
Разом		45	30	75

 Загальний обсяг: **150 годин = 5 кредитів ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **150 годин (5 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (45 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з фінансів
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз фінансових ситуацій
- **Самостійна робота (75 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з фінансовими джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з фінансів (Стойко, Дема, Стеценко та ін.), нормативно-правовими актами (Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон про Національний банк), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування фінансових категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства фінансів України (mof.gov.ua), Національного банку України (bank.gov.ua), Державної податкової служби (tax.gov.ua), Державної казначейської служби (treasury.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua) та Рахункової палати (rp.gov.ua). Аналіз звітів про виконання державного бюджету, фінансових звітів підприємств, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними фінансовими джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення показників фінансового стану, структури доходів і видатків бюджету, податкового навантаження; аналітичних завдань щодо оцінки фінансових результатів діяльності підприємств, аналізу бюджетного дефіциту та державного боргу; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань фінансової системи України. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати отримані результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розрахунку фінансових показників; підготовка до тестувань через вивчення ключових фінансових термінів і визначень, формул і базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач із фінансів. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу з фінансів. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання з фінансів, розрахункові задачі, аналіз бюджетних та фінансових показників). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Фінанси» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню фінансових процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із фінансової практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних фінансових ситуацій (аналіз виконання бюджету, фінансові кризи, кейси з оподаткування); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення податкового навантаження, структури бюджету, показників фінансового стану); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних фінансових проблем України (бюджетний дефіцит, податкова реформа, фінансова безпека в умовах воєнного часу); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Бюджетного та Податкового кодексів, законів про НБУ, банки та страхування, підзаконних актів МФУ; формування навичок роботи з фінансово-правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою у сфері фінансів; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей з фінансових питань.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальностей 01, 071 «Облік і оподаткування» та 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».		

Рекомендована література та ресурси

1. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид., перероб. і доп. — Житомир : Поліський університет, 2024. — 317 с.
2. Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. Фінанси : навч. посібник. — Київ : КНУБА, 2024. — 189 с.
3. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
4. Крупка М., Андрущак Є., Пайтра Н. та ін. Банківська система : підручник / за ред. М. Крупки. 2-ге вид., перероб. і доп. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — 524 с.
5. Юрчишена Л. В. Фінанси підприємств : навчальний посібник. — Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2023. — 252 с.
6. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
7. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
8. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.
9. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
11. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
12. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
13. Закон України «Про страхування» (нова редакція) від 18.11.2021 № 1909-IX. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>
14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Національного банку України. — URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
21. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. — URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
23. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
24. Бодаковський В. Ю. Дефінітивна суть категорії «Фінанси» в умовах трансформації фінансової науки в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна). — № 1. — 2024. — DOI: 10.32782/2311-844X/2024-1-1
25. Офіційний сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. — URL: <https://nazk.gov.ua/>